

TỔ CHỨC HOẠT ĐỘNG TRẢI NGHIỆM TRONG DẠY HỌC MÔN ĐỊA LÍ LỚP 12 TRUNG HỌC PHỔ THÔNG

CAO THỊ HOA¹, NGUYỄN MẠNH HÀ²

¹Khoa Địa lí, Trường Đại học Sư phạm, Đại Học Huế

²Trường THPT Đào Duy Từ, Quảng Bình

Tóm tắt: Hoạt động trải nghiệm là hoạt động giáo dục được thực hiện bắt buộc từ lớp 1 đến lớp 12 theo dự thảo của chương trình giáo dục phổ thông mới. Bài viết đề xuất một số hình thức tổ chức hoạt động trải nghiệm trong dạy học môn địa lí lớp 12 trung học phổ thông (THPT), nhằm góp phần đổi mới phương pháp dạy học, hình thành và rèn luyện kỹ năng cho học sinh.

Từ khóa: Hoạt động trải nghiệm, hình thức tổ chức, Địa lí 12.

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Hoạt động trải nghiệm (HĐTN) là hoạt động giáo dục mà học sinh (HS) được trực tiếp hoạt động thực tiễn trong nhà trường hoặc xã hội dưới sự hướng dẫn và tổ chức của nhà giáo dục. Hoạt động này phát triển tình cảm, đạo đức, các kỹ năng và tích lũy kinh nghiệm riêng của cá nhân. Bản chất của học tập trải nghiệm chính là học thông qua làm và phản ánh. Khi được đưa vào các HĐTN thực tế, HS sẽ có cơ hội đưa ra giải pháp mang tính sáng tạo. Thực tiễn giảng dạy từ trước đến nay cho thấy việc tổ chức các HĐTN vẫn luôn được coi là vấn đề khá phức tạp, chưa hiệu quả và khó thực hiện, việc lựa chọn những nội dung nào cho thích hợp và các hình thức tổ chức nào cho đúng với hoàn cảnh của trường học là một vấn đề cần quan tâm. Vì vậy, việc nghiên cứu thiết kế tổ chức các HĐTN trong môn địa lí lớp 12 THPT là rất cần thiết trong bối cảnh đổi mới giáo dục của Việt Nam hiện nay.

2. PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

2.1. Phương pháp phân tích và tổng hợp tài liệu

Thông qua việc thu thập, phân tích, tổng hợp các tài liệu, công trình, số liệu liên quan đến đề tài đã được điều tra, thống kê, nghiên cứu nhằm kế thừa những kết quả nghiên cứu có trước, hệ thống hóa cơ sở lý luận, thực tiễn và vận dụng vào đề tài một cách hợp lý.

2.2. Phương pháp điều tra, khảo sát bằng phiếu

Thiết kế và sử dụng phiếu khảo sát, điều tra ở các trường phổ thông đối với các GV Địa lí để tìm hiểu tình hình tổ chức HĐTN trong dạy học môn Địa lí ở trường THPT nói chung và trong môn Địa lí lớp 12 nói riêng. Tổ chức khảo sát lấy ý kiến HS xem HS đã biết và đã tham gia HĐTN trong môn Địa lí hay chưa và hiệu quả của nó như thế nào.

2.3. Phương pháp quan sát

Phương pháp quan sát được thực hiện thông qua dự giờ ghi chép các hoạt động được tổ chức trong giờ học, quan sát các hoạt động tự học của HS (với các nhiệm vụ khác nhau do GV yêu cầu), phân tích quá trình trải nghiệm của HS để làm sáng tỏ thêm thực trạng và hiệu quả các hoạt động GV đã tổ chức.

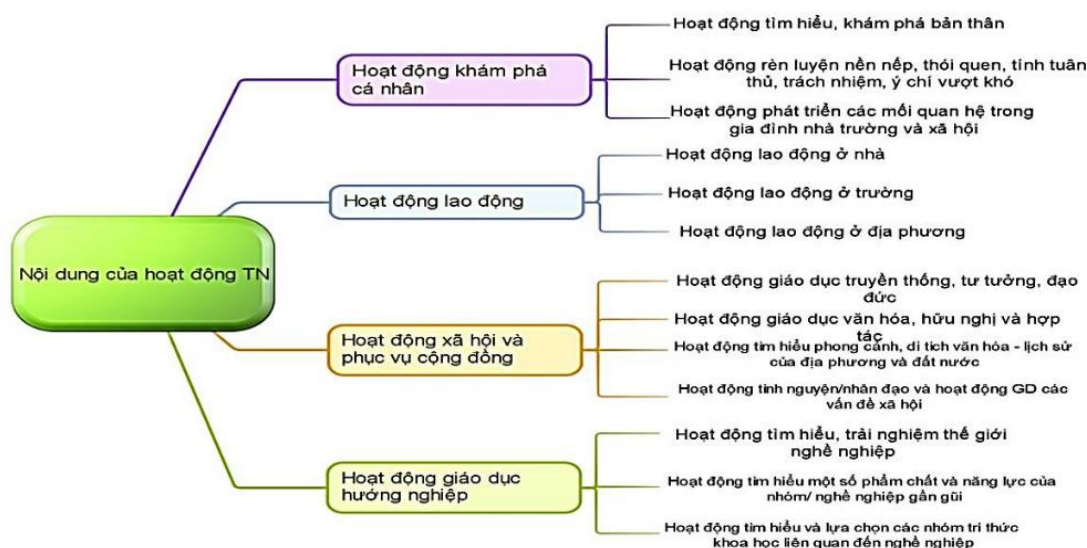
2.4. Phương pháp thống kê toán học

Xử lý, phân tích các số liệu điều tra theo phương pháp thống kê toán học.

3. KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU

3.1. Cơ sở lý luận và thực tiễn về tổ chức HĐTN trong nhà trường phổ thông

3.1.1. Một số vấn đề về hoạt động trải nghiệm

Hình 1. Nội dung của HĐTN

Trong Chương trình giáo dục phổ thông 2018, hoạt động giáo dục bao gồm các hoạt động dạy học và HĐTN, trong đó HĐTN dành cho tất cả HS từ bậc tiểu học đến THPT để HS vận dụng những kiến thức, kỹ năng, thái độ đã được giáo dục trong nhà trường và thực tiễn một cách linh hoạt, sáng tạo. Theo đó, *HĐTN là hoạt động giáo dục trong đó từng HS tham gia trực tiếp hoạt động thực tiễn trong nhà trường hoặc trong xã hội dưới sự hướng dẫn tổ chức thực hiện của nhà giáo dục, qua đó phát triển tình cảm, đạo đức, các kỹ năng và tích lũy kinh nghiệm riêng của cá nhân* [1]. Theo Nguyễn Thị Liên, “*Bản chất của HĐTN là hoạt động giáo dục được tổ chức theo con đường gắn lý thuyết với thực tiễn tạo nên sự thống nhất giữa nhận thức và hành động, hình thành và phát triển cho HS niềm tin, tình cảm, những năng lực cần có của người nông dân trong tương lai*”[4].

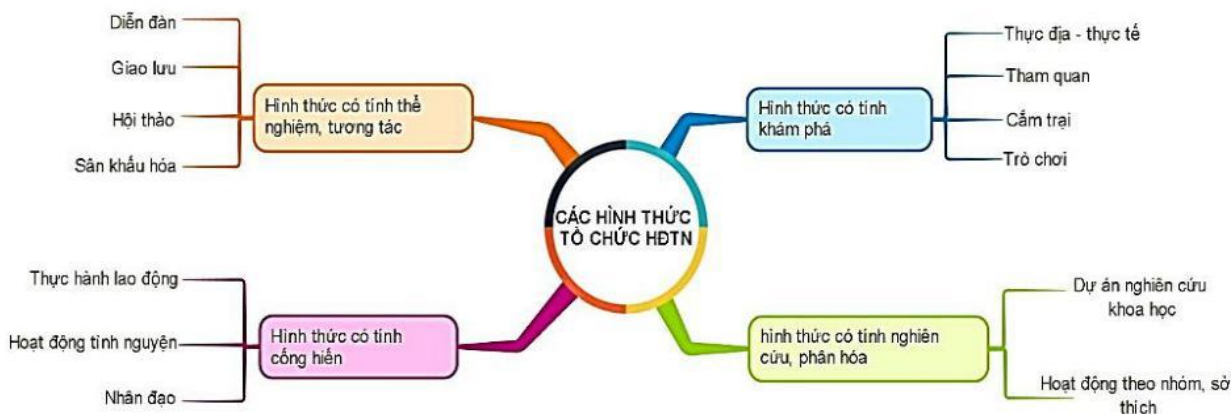
Tuy các khái niệm được diễn đạt bằng các cách khác nhau, nhưng nhìn chung HĐTN có các đặc điểm sau: là hoạt động giáo dục do nhà giáo dục định hướng thiết kế và hướng dẫn thực hiện, tạo cơ hội cho HS tiếp cận thực tế, thể nghiệm cảm xúc tích cực, khai thác những kinh nghiệm đã có và huy động tổng hợp kiến thức, kỹ năng các môn học để thực hiện những nhiệm vụ được giao hoặc giải quyết những vấn đề của thực tiễn đời

sống nhà trường, gia đình, xã hội phù hợp với lứa tuổi, thông qua đó, chuyển hóa những kinh nghiệm đã trải qua thành tri thức mới, hiểu biết mới, kỹ năng mới góp phần phát huy tiềm năng sáng tạo và khả năng thích ứng với cuộc sống, môi trường.

- *Mục tiêu HĐTN*: HĐTN giúp HS hình thành và phát triển năng lực thích ứng với cuộc sống, năng lực thiết kế và tổ chức hoạt động, năng lực định hướng nghề nghiệp thông qua các chủ đề hoạt động gắn với những nội dung cụ thể về bản thân, quê hương, đất nước, con người. HĐTN giúp HS có cơ hội khám phá bản thân và thế giới xung quanh, phát triển đời sống tâm hồn phong phú, biết rung cảm trước cái đẹp của thiên nhiên và tình người, có quan niệm sống và ứng xử nhân văn, bồi dưỡng cho HS tình yêu đối với quê hương, đất nước, ý thức về cội nguồn và bản sắc của dân tộc để góp phần giữ gìn, phát triển các giá trị tốt đẹp của con người Việt Nam [2].

- *Nội dung của HĐTN*: Để xác định nội dung của HĐTN cho các cấp học và các vùng miền khác nhau cần căn cứ: đặc điểm tâm - sinh lí lứa tuổi, hoạt động chủ đạo của lứa tuổi HS, mục tiêu giáo dục, đặc điểm vùng miền và nhiều yếu tố khác quan khác [3]. Có thể phân chia nội dung HĐTN thành các nội dung sau:

- *Các hình thức tổ chức HĐTN*: Dựa trên khảo sát thực tiễn các hình thức tổ chức hoạt động trong các nhà trường Việt Nam, cùng với nghiên cứu chương trình của một số nước trên thế giới, có thể phân loại các hình thức tổ chức HĐTN thành các nhóm theo sơ đồ sau (xem hình 2) [3], [7]:

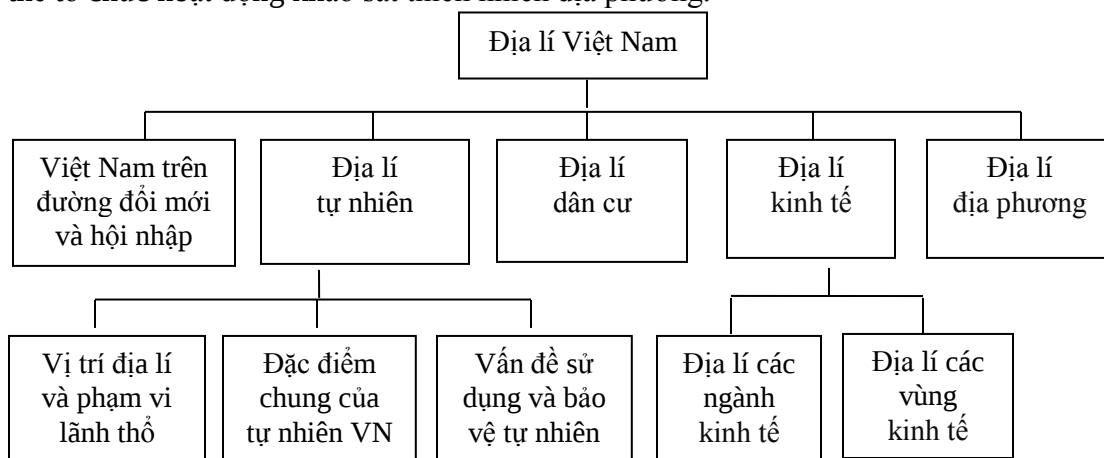

Hình 2. Một số hình thức tổ chức HĐTN trong dạy học ở trường phổ thông

3.1.2. Khả năng của chương trình giáo dục môn Địa lí lớp 12 trong việc tổ chức HĐTN

- *Khả năng về nội dung dạy học*: Chương trình giáo dục môn Địa lí lớp 12 THPT có nhiều điều kiện để tổ chức các HĐTN. Nội dung của chương trình Địa lí lớp 12 gần gũi với thực tế của HS hơn so với ở lớp 10 và 11. Nó không phải là các kiến thức quá rộng lớn, khái quát và trừu tượng về Địa lí đại cương giống ở lớp 10 và các kiến thức địa lí ở các quốc gia, khu vực và thế giới như lớp 11 mà đối với lớp 12 các em sẽ đi sâu tìm

hiểu về các đối tượng, vấn đề địa lí ở Việt Nam, ở từng khu vực và địa lí của địa phương. Với nội dung chương trình như vậy, HS sẽ có nhiều hiểu biết về thực tế, thời sự của đất nước và địa phương, giáo viên qua đó cũng có thể dễ dàng tổ chức các HĐTN đa dạng, phong phú như: Trò chơi địa lí, tham quan dã ngoại, câu lạc bộ địa lí, truyền thông, chiến dịch... để tạo ra sự hứng thú trong học tập môn Địa lí cho HS. Chẳng hạn, khi học về các đặc điểm chung của tự nhiên Việt Nam, GV có thể tổ chức cho học sinh tham gia các hình thức như: Tham quan dã ngoại, tổ thiên nhiên, trò chơi địa lí... Khi học về vấn đề tài nguyên và môi trường giáo viên có thể tổ chức các hoạt động như: Chiến dịch, truyền thông, dự án... Trong nội dung Địa lí địa phương GV có thể tổ chức hoạt động khảo sát thiên nhiên địa phương.

Hình 3. Cấu trúc nội dung chương trình Địa lí lớp 12 THPT

- *Khả năng về hình thức và phương pháp dạy học:* Hình thức tổ chức và phương pháp dạy học trong chương trình môn địa lí 12 được GV sử dụng phong phú và đa dạng như hình thức tổ chức dạy học theo nhóm, cá nhân, toàn lớp,...các phương pháp như phương pháp thảo luận, đóng vai, nêu và giải quyết vấn đề đều được GV vận dụng một cách linh hoạt, tạo nhiều điều kiện để tổ chức HĐTN.

- *Khả năng về đặc điểm tâm sinh lí của HS lớp 12:* HS THPT thuộc lứa tuổi thanh niên, là giai đoạn phát triển bắt đầu từ lúc dậy thì và kết thúc khi bước vào tuổi người lớn. Đây là lứa tuổi thể hiện tính chất phức tạp và nhiều mặt của hiện tượng, nó được giới hạn ở hai mặt: Sinh lý và tâm lý. Về mặt sinh lý, lứa tuổi HS THPT là thời kì đạt được sự trưởng thành về mặt cơ thể. Sự phát triển thể chất đã bước vào thời kì phát triển bình thường, hài hòa, cân đối. Cơ thể của các em đã đạt tới mức phát triển của người trưởng thành, nhưng sự phát triển của các em còn kém so với người lớn. Các em có thể làm những công việc nặng của người lớn. Hoạt động trí tuệ của các em có thể phát triển tới mức cao. Sự phát triển thể chất ở lứa tuổi này sẽ có ảnh hưởng đến sự phát triển tâm lý và nhân cách đồng thời nó còn ảnh hưởng tới sự lựa chọn nghề nghiệp sau này của các em. Bên cạnh việc chú ý đến hình thể của bản thân các em bắt đầu tự đánh giá mình với chủ kiến rõ ràng cộng thêm sự đối chiếu với các chuẩn mực xã hội. Đặc điểm nổi bật trong tâm lý của học sinh thể hiện ở tự ý thức và cái tôi. Tự ý thức là khả năng học sinh

tự tách ra khỏi bản thân mình làm đối tượng của nhận thức, để đánh giá. Tự đánh giá là một khả năng được hình thành trong suốt quá trình phát triển nhân cách và được coi là dấu hiệu cơ bản để nhận biết mức độ trưởng thành của nhân cách [3].

Đây là những điều kiện thuận lợi cho việc tổ chức HĐTN.

3.1.3. Thực trạng tổ chức hoạt động trải nghiệm ở trường phổ thông

3.1.3.1 Mục tiêu, phương pháp, thời gian và địa điểm, đối tượng khảo sát, điều tra

** Mục tiêu khảo sát, điều tra:*

- Nhằm đánh giá tình hình tổ chức HĐTN của GV ở trường phổ thông
- Nắm được thực trạng việc tổ chức HĐTN trong môn Địa lí 12 THPT
- Điều tra bằng phiếu để lấy ý kiến của GV và HS

** Phương pháp khảo sát, điều tra:* Công tác điều tra được thực hiện theo phương pháp khảo sát, điều tra bằng phiếu in sẵn với 2 loại phiếu : phiếu dành cho GV và phiếu dành cho HS.

** Thời gian, địa điểm và đối tượng khảo sát:* Tiến hành khảo sát vào học kì II - Năm học 2019-2020, Tại Trường THPT Nguyễn Đình Chiểu và Trường THPT Thuận Hóa (Thừa Thiên Huế) trên đối tượng là GV và HS của 2 trường.

3.1.3.2. Kết quả khảo sát

Kết quả khảo sát GV về tổ chức HĐTN trong dạy học môn Địa lí 12 THPT

Sau khi phát phiếu thăm dò ý kiến cho 5 GV Địa lí, chúng tôi đã thu được kết quả: 5GV (100%) được khảo sát thống nhất cho rằng rất cần thiết phải tổ chức HĐTN trong học tập môn Địa lí. Điều này chứng tỏ các GV đã ý thức được tầm quan trọng của việc tổ chức các HĐTN trong dạy học địa lí. Tuy nhiên, đây là một hình thức dạy học mới nên chỉ có 2GV (40%) đã được tập huấn, 3GV(60%) còn lại mới biết hình thức này thông qua báo cáo chuyên đề của tổ chuyên môn. Phần lớn các GV tổ chức HĐTN trong môn Địa lí cho rằng hiệu quả của hình thức này rất tốt chiếm tỉ lệ 80% (4GV) và đạt hiệu quả tốt 20% (1GV). Chính vì hiệu quả tốt nên các Thầy/Cô rất mong muốn được tổ chức dạy học dưới hình thức này chiếm tỉ lệ 60% (3GV), phần lớn là các GV trẻ, và mong muốn được tổ chức chiếm tỉ lệ 40% (2GV). Mức độ mong muốn tổ chức giảm đi là do đây là các GV đã lớn tuổi nên với hình thức học tập năng động này GV còn gặp nhiều khó khăn. 100% GV được khảo sát đều thống nhất rằng, để có thể tổ chức thành công HĐTN thì cần phải hội tụ đủ các điều kiện: phải xây dựng kế hoạch rõ ràng, lựa chọn thời gian thích hợp để tổ chức, phải khảo sát địa điểm tổ chức, phải có nguồn kinh phí thực hiện và đảm bảo được cơ sở vật chất và hạ tầng kĩ thuật.

Kết quả khảo sát HS về hoạt động học tập môn Địa lí lớp 12 THPT thông qua hình thức HĐTN (Số HS khảo sát: 150 HS)

Kết quả cho thấy về mức độ cần thiết khi tổ chức HĐTN trong học tập Địa lí thì kết quả thu được là có 135 HS (90,0%) đồng ý rất cần thiết và cần thiết và có 15 HS (10,0%)

cho rằng bình thường, không cần thiết. Như vậy, phần lớn HS có nhận thức đúng về tầm quan trọng của việc tổ chức HĐTN trong dạy học Địa lí. Và có đến 115 HS (76,7%) mong muốn và rất mong muốn được học tập Địa lí với các hoạt động trải nghiệm sáng tạo, chỉ có 8 HS (5,3%) không yêu thích môn học và các em HS này đều là các em học khối KHTN, và 27 HS (18%) cảm thấy bình thường vì các em cho rằng học Địa lí dưới hình thức nào cũng được.

3.2. Tổ chức Hoạt động trải nghiệm trong môn Địa lí lớp 12 THPT

3.2.1. Mục tiêu, nội dung, phương pháp tổ chức và loại hình hoạt động, đánh giá kết quả giáo dục của HĐTN ở môn Địa lí lớp 12 THPT

- *Mục tiêu của việc tổ chức HĐTN ở môn Địa lí lớp 12 THPT:*

Mục tiêu về nhận thức kiến thức: Cung cấp cho HS những kiến thức phổ thông, cơ bản, cần thiết về đặc điểm tự nhiên, dân cư và tình hình phát triển kinh tế - xã hội Việt Nam, những vấn đề đặt ra đối với cả nước nói chung và các địa phương nơi HS đang sinh sống nói riêng.

Mục tiêu rèn luyện kỹ năng: Hình thành và phát triển ở HS:

- + Kỹ năng học tập và nghiên cứu địa lí: quan sát, nhận xét, phân tích, so sánh, đánh giá sự vật, hiện tượng địa lí,...
- + Kỹ năng thu thập, xử lý và thông báo thông tin địa lí.
- + Kỹ năng vận dụng tri thức địa lí để giải thích các hiện tượng, sự vật địa lí và bước đầu tham gia giải quyết những vấn đề của cuộc sống phù hợp với khả năng

Mục tiêu về giáo dục thái độ: Góp phần bồi dưỡng cho HS:

- + Tình yêu thiên nhiên, quê hương, đất nước thông qua việc ứng xử thích hợp với tự nhiên và tôn trọng các thành quả kinh tế - văn hóa của nhân dân Việt Nam cũng như của nhân loại.
- + Có ý chí tự cường dân tộc, niềm tin vào tương lai của đất nước, có tâm thế sẵn sàng tham gia xây dựng và bảo vệ đất nước, có ý thức trách nhiệm và tham gia tích cực các hoạt động sử dụng hợp lý, bảo vệ, cải tạo môi trường, nâng cao chất lượng cuộc sống của gia đình, cộng đồng.

Mục tiêu về năng lực: Giúp HS phát triển năng lực tự học, năng lực giải quyết vấn đề, năng lực giao tiếp và hợp tác, năng lực tìm tòi và khám phá thế giới tự nhiên dưới góc độ địa lí, năng lực vận dụng kiến thức địa lí vào thực tiễn.

- *Nội dung của việc tổ chức HĐTN ở môn Địa lí lớp 12 THPT:* chủ yếu tập trung vào nội dung hoạt động hướng đến tự nhiên (*hoạt động tìm hiểu và bảo tồn cảnh quan thiên nhiên, hoạt động tìm hiểu và bảo vệ môi trường*).

- + Hoạt động tìm hiểu và bảo tồn cảnh quan thiên nhiên HS cần phải đạt các yêu cầu: Giới thiệu được với bạn bè, người thân về vẻ đẹp của cảnh quan ở địa phương và biết cách chăm sóc, bảo vệ cảnh quan xung quanh nơi mình sinh sống.

+ Hoạt động tìm hiểu và bảo vệ môi trường HS cần phải đạt các yêu cầu: Tìm hiểu được thực trạng môi trường xung quang và thực hiện được những việc làm phù hợp với lứa tuổi để giữ gìn vệ sinh môi trường ở nhà trường.

Ví dụ: Ở phần nội dung Địa lí tự nhiên Việt Nam HS được tìm hiểu về vị trí địa lí, chủ quyền lãnh thổ nước ta. Không những thế các em còn biết các đặc điểm về địa hình, đất, khí hậu, sông ngòi, khoáng sản, sinh vật, biển...và tác động của các yếu tố đó đến sự phát triển kinh tế - xã hội. Qua đó, có những giải pháp ứng xử với tự nhiên, sử dụng hợp lý nguồn tài nguyên và biết cách thích ứng và phòng chống thiên tai.

** Phương thức tổ chức và loại hình hoạt động:*

** Phương thức tổ chức:* Trong môn Địa lí lớp 12 chủ yếu tập trung các phương thức sau:

- Tổ chức trò chơi: Trò chơi địa lí mang lại những thuận lợi trong quá trình tổ chức dạy học HĐTN rõ nét nhất là việc phát huy tính sáng tạo, hấp dẫn và gây hứng thú cho HS, giúp HS dễ tiếp thu kiến thức, rèn luyện tác phong nhanh nhẹn. Một số trò chơi được sử dụng nhiều như trò chơi học tập, trò chơi vận động, trò chơi mô phỏng,... Có thể thấy tổ chức trò chơi là hoạt động quen thuộc dễ thực hiện trong quá trình học tập trải nghiệm và có ý nghĩa giáo dục tích cực.

- Tổ chức diễn đàn: được tổ chức với quy mô khác nhau ở khối lớp, cấp trường, cấp quận/huyện, cấp tỉnh hoặc cao hơn nữa. Chủ đề của diễn đàn có thể xây dựng dựa trên nội dung các hoạt động giáo dục, những nhu cầu, mong muốn của các em với nhà trường.

- Tổ chức cuộc thi/ Hội thi: Có nhiều cách tổ chức dưới nhiều hình thức khác nhau như thi giải ô chữ, đồ vui về các địa danh trên đất nước, hội thi kể chuyện theo tranh về môi trường,...

- Hoạt động chiến dịch: Mỗi chiến dịch mang một chủ đề định hướng học tập trải nghiệm như: “Chiến dịch giờ Trái đất, chiến dịch làm sạch môi trường xung quanh trường học, chiến dịch ứng phó với biến đổi khí hậu,...). Quy mô của hoạt động chiến dịch có thể tổ chức trong không gian nhà trường hoặc ngoài nhà trường. Việc tổ chức có thể diễn ra thường xuyên nhưng phải phù hợp với điều kiện địa phương và nhà trường và đảm bảo những vấn đề đó là vấn đề có tính cấp thiết và giáo dục cao.

- Tổ chức tham quan dã ngoại: Các hình thức tham quan dã ngoại được lựa chọn để giáo dục trong môn Địa lí như tham quan các danh lam thắng cảnh, nhà máy xí nghiệp, tham quan các làng nghề truyền thống,...

Bên cạnh đó, còn có một số hình thức như khảo sát, điều tra, hoạt động giao lưu, Sinh hoạt tập thể,... Mỗi hình thức đều có những ưu và nhược điểm nhất định nhưng tựu chung lại đều hướng tới mục đích giáo dục không chỉ về kiến thức mà còn rèn kỹ năng nhằm phát triển năng lực ở người học, rèn luyện tính tự tin, tính sáng tạo và tư duy có vấn đề.

* *Loại hình hoạt động*: HĐTN được tổ chức trong và ngoài lớp học, trong và ngoài nhà trường, theo quy mô nhóm, lớp học, khối lớp hoặc quy mô trường với bốn loại hình hoạt động chủ yếu là sinh hoạt dưới cờ, sinh hoạt lớp, hoạt động giáo dục theo chủ đề và hoạt động câu lạc bộ, với sự tham gia, liên kết của nhiều lực lượng giáo dục trong và ngoài nhà trường như: GV chủ nhiệm lớp, GV môn học, cán bộ tư vấn tâm lý học đường,...

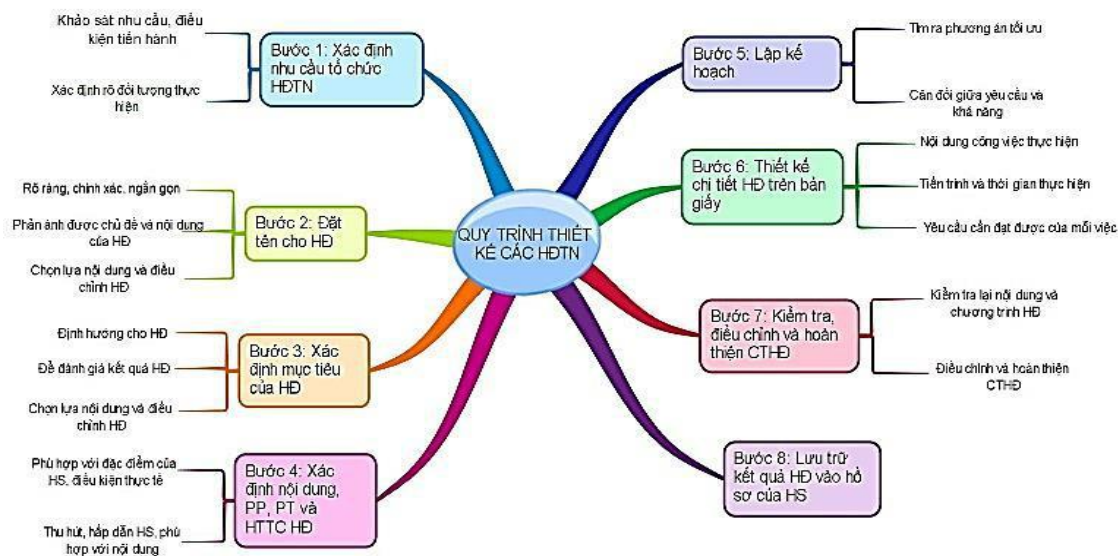
- *Đánh giá kết quả giáo dục của HĐTN* phải đảm bảo các yêu cầu:

+ Kết hợp đánh giá của GV với tự đánh giá và đánh giá đồng đẳng của HS, đánh giá của cha mẹ HS và đánh giá của cộng đồng GV, GV chủ nhiệm lớp chịu trách nhiệm tổng hợp kết quả đánh giá.

+ Kết quả đánh giá đối với mỗi HS là kết quả tổng hợp đánh giá thường xuyên và định kỳ về phẩm chất và năng lực và có thể phân ra làm một số mức để xếp loại. Kết quả đánh giá HĐTN được ghi vào hồ sơ học tập của HS (tương đương một môn học).

3.2.2. Quy trình xây dựng và tổ chức triển khai HĐTN trong môn Địa lí 12 THPT

Việc xây dựng kế hoạch HĐTN hay thiết kế các HĐTN cụ thể, là việc quan trọng quyết định tới sự thành công của hoạt động, theo tác giả, có thể tiến hành theo các bước trong sơ đồ sau:

Hình 4. Quy trình thiết kế các HĐTN

(Chú thích: PP: phương pháp; PT: phương tiện; HTTC: hình thức tổ chức; HĐ: hoạt động; CTHĐ: chương trình hoạt động)

3.2.2. Minh họa thiết kế và tổ chức HĐTN trong môn Địa lí 12 THPT

Bước 1: Xác định nhu cầu tổ chức: Đối tượng thực hiện hoạt động: GV bộ môn và HS lớp 12

Bước 2: Đặt tên cho hoạt động (xác định chủ đề)

CHỦ ĐỀ: KHẢO SÁT TÌNH HÌNH Ô NHIỄM MÔI TRƯỜNG NƯỚC XUNG QUANH KHU VỰC CHỢ AN CỰU, THÀNH PHỐ HUẾ

Bước 3: Xác định mục tiêu của hoạt động

Kiến thức:

- Nêu được thực trạng ô nhiễm môi trường nước ở khu vực chợ An Cựu và ảnh hưởng của ô nhiễm môi trường nước tới sự phát triển kinh tế - xã hội và đời sống của nhân dân địa phương nơi đây;
- Xác định được nguyên nhân gây ô nhiễm môi trường nước ở đây;
- Đề xuất các giải pháp bảo vệ môi trường nước và sử dụng hợp lý tài nguyên nước ở địa phương.

Kỹ năng:

- Kỹ năng quan sát, điều tra, thu thập số liệu, lấy mẫu nước sông;
- Phân tích bản đồ, biểu đồ, sử dụng các công cụ phân tích vấn đề (bản đồ tư duy, cây vấn đề,...);
- Kỹ năng viết và trình bày báo cáo.

Thái độ: Có thái độ và hành vi tích cực bảo vệ và sử dụng hợp lý tài nguyên nước ở địa phương.

Định hướng năng lực: Giúp HS phát triển năng lực: giao tiếp và hợp tác, tìm tòi và khám phá thế giới tự nhiên, vận dụng kiến thức vào thực tiễn.

Bước 4: Xác định nội dung, phương pháp, phương thức và hình thức tổ chức

Nội dung:

Khảo sát tình trạng ô nhiễm nước của một con sông xung quanh khu vực chợ An Cựu: sông Ngự Hà, sông An Cựu

Hình thức tổ chức:

- + Hướng dẫn học sinh ghi chép, viết báo cáo tổng kết;
- + Hoạt động theo nhóm, toàn lớp;
- Giáo viên đưa ra các nguyên tắc khi tham gia hoạt động.

Bước 5: Lập kế hoạch

Thời gian thực hiện: 1 ngày

Chuẩn bị:

- GV xác định địa điểm khảo sát
- Chuẩn bị máy ảnh, dụng cụ đo đạc và dụng cụ lấy mẫu nước.
- Tổ chức chia HS thành 3 nhóm và giao nhiệm vụ nghiên cứu khảo sát, điều tra cho mỗi nhóm. Các nhóm đều thực hiện nhiệm vụ như nhau.

Bước 6: Thiết kế chi tiết hoạt động

*** Hoạt động 1: Điều tra thu thập thông tin**

Bước 1: GV dẫn HS tới địa điểm khảo sát và yêu cầu HS quan sát, phân tích (màu nước, mùi hôi thối, cá tộ chết,...), có thể kèm theo lấy mẫu nước để quan sát, phân tích bằng các thiết bị đơn giản.

Bước 2: GV yêu cầu HS tự đặt ra các câu hỏi về những gì đã quan sát được (Ví dụ: Tại sao nước có màu đen và có mùi hôi thối? Tại sao cá tộ lại chết nhiều?)

Bước 3: HS thảo luận và đưa ra các nguyên nhân gây ô nhiễm nguồn nước

- Do nước thải của nhà máy;
- Do nguồn nước bị ô nhiễm từ sản xuất nông nghiệp (bón phân hóa học, thuốc trừ sâu, thuốc diệt cỏ,...);
- Do nước thải và rác thải sinh hoạt từ các khu dân cư;
- Do mưa bão cuốn trôi đất cát, bụi trong quá trình xây dựng,...

Bước 4: Các nhóm HS được phân công đi điều tra theo các giả thuyết trên và lấy mẫu nước từ các nguồn gây ô nhiễm về phân tích để có kết quả cụ thể về các nguồn gây ô nhiễm.

*** Hoạt động 2: Phân tích dữ liệu thu được và chuẩn bị trình bày**

Bước 5: Từ kết quả điều tra, khảo sát HS phân tích vấn đề bằng các công cụ bản đồ tư duy hoặc cây vấn đề về nguyên nhân gây ra ô nhiễm nguồn nước và hậu quả của ô nhiễm này đối với sự phát triển kinh tế - xã hội của địa phương.

Bước 6: HS đưa ra các giải pháp bảo vệ nguồn nước và sử dụng hợp lý tài nguyên nước ở khu vực này.

*** Hoạt động 3: Trình bày kết quả và thảo luận nhóm lớn**

- Các nhóm HS lên trình bày kết quả điều tra, phân tích nguyên nhân và các giải pháp cho ô nhiễm nguồn nước.
- Các nhóm khác đặt câu hỏi, trao đổi.

*** Hoạt động 4: Tổng kết**

GV tổng hợp lại những công việc HS đã làm và kết luận về việc giải quyết vấn đề ô nhiễm nguồn nước ở khu vực Chợ An Cựu, Thành phố Huế.

Bước 6: Đánh giá hoạt động

- GV nhận xét đánh giá thái độ và ý thức HS trong buổi tham gia hoạt động
- Đánh giá qua báo cáo của từng nhóm và trình bày thu hoạch của cá nhân.

4. KẾT LUẬN

Hoạt động trải nghiệm giúp HS hình thành và phát triển năng lực thích ứng với cuộc sống, năng lực thiết kế và năng lực tổ chức hoạt động, năng lực định hướng nghề nghiệp

thông qua các chủ đề hoạt động thông qua những chủ đề cụ thể về bản thân, quê hương, đất nước, con người. Do đó, cần thiết kế hoạt động với nhiều hình thức đa dạng nhằm thu hút và tạo hứng thú cho HS. Bài báo này đã tổng quan tài liệu và xây dựng một cách hệ thống cách thức tổ chức HĐTN trong dạy học môn Địa lí 12 THPT, nhằm góp phần đổi mới phương pháp dạy học, hình thành và rèn luyện kỹ năng cho học sinh. Bên cạnh đó chúng tôi cũng đã minh họa vận dụng các hình thức thiết kế các HĐTN của một chủ đề cụ thể trong dạy học môn Địa lí 12 THPT.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1] Bộ Giáo dục và Đào tạo (2018). *Chương trình Giáo dục phổ thông môn Địa lí*. Hà Nội.
- [2] Bộ Giáo dục và Đào tạo (2018). *Chương trình giáo dục phổ thông - Hoạt động trải nghiệm và Hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp (Ban hành kèm theo thông tư số 32/2018/TT-BGDĐT, ngày 26/12/2018)*.
- [3] Bùi Ngọc Diệp (2015). Hình thức tổ chức các hoạt động trải nghiệm sáng tạo trong nhà trường phổ thông. *Tạp chí Khoa học Giáo dục*, Viện Khoa học Giáo dục Việt Nam, số 113, tr.37-40.
- [4] Trần Thị Dung. *Đặc điểm tâm sinh lý lứa tuổi học sinh THPT*, Sở Giáo dục và Đào tạo Thái Bình.
- [5] Nguyễn Thị Liên (2016). *Tổ chức Hoạt động trải nghiệm sáng tạo trong nhà trường phổ thông*, NXB Giáo dục.
- [6] Nguyễn Mậu Đức, Nguyễn Thị Hà, Nguyễn Thị Hằng, Nguyễn Quang Linh (2016). *Bồi dưỡng giáo viên xây dựng và tổ chức hoạt động trải nghiệm sáng tạo trong chương trình giáo dục phổ thông mới*. Kỷ yếu hội thảo Quốc tế “Đào tạo, bồi dưỡng giáo viên đáp ứng yêu cầu đổi mới căn bản và toàn diện giáo dục”. Trường Đại học Sư phạm, Đại học Thái Nguyên, tr.85-93.
- [7] Nguyễn Mậu Đức, Nguyễn Thị Phương Thúy (2017). *Bồi dưỡng giáo viên tổ chức các hoạt động trải nghiệm trong nhà trường phổ thông*. Kỷ yếu hội thảo khoa học “Bồi dưỡng giáo viên và cán bộ quản lý giáo dục đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục phổ thông, Trường Đại học Sư phạm, Đại học Thái Nguyên phối hợp với Trường Cao đẳng Sư phạm Lào Cai đồng tổ chức, tr.235-240.
- [8] Nguyễn Mậu Đức, Nguyễn Thị Nguyệt (2017). *Xây dựng và tổ chức các hoạt động trải nghiệm trong chương trình giáo dục phổ thông mới*, *Tạp chí Khoa học giáo dục*, Viện Khoa học Giáo dục Việt Nam, số 146, tr.63-67.

Title: ORGANIZING EXPERIENCING ACTIVITIES IN TEACHING GEOGRAPHY GRADE 12

Abstract: Experiencing activities are compulsory educational activities organized from grades 1 to 12 based on the new draft of high school education program. This article will propose some organizing forms of experiencing activities in teaching Geography grade 12, in order to contribute to innovating teaching methods, forming and training skills for students.

Keywords: Experiencing activities, organizing forms, Geography grade 12.